

Minder kosten én minder milieubelasting

Onderzoek toont mogelijkheden voor minder en andere gewasbeschermingsmiddelen

Tussen loonbedrijven zijn er grote verschillen in het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, zowel in dosering als in middelenkeuze. Uit een project van CLM en acht loonbedrijven blijkt dat de dosering vaak best omlaag kan, vooral als het loonbedrijf zelf meer regie krijgt over de uitvoering van de onkruidbestrijding.

De pilot voor het zoeken naar verschillende verdienmodellen bij de onkruidbestrijding ging van start in april 2017 en werd georganiseerd door CLM in samenwerking met CUMELA Nederland. Acht loonbedrijven uit vier verschillende waterschapsgebieden deden met groot enthousiasme mee om te kijken of het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen misschien 'nog wat minder kan' zonder dat de gewaskwaliteit en de opbrengst daaronder lijden.

Initiatief

De pilot is opgezet naar aanleiding van een bijeenkomst waarin CLM, CUMELA en enkele loonbedrijven praktijkervaringen bespraken. Hierin werd duidelijk dat het verdienmodel dat wordt gekozen door loonbedrijven grote invloed kan hebben op het middelengebruik en de soort middelen. Veelal wordt op afroep gespoten, waarbij de effectiviteit van de bespuiting maximaal moet zijn. Daarbij wordt in veel gevallen maar beperkt gekeken naar de milieubelasting van verschillende middelen, terwijl dit een belangrijke factor is in duurzame gewasbescherming. Wel pasten loonbedrijven soms al lagere doseringen toe dan de etiketdosering. Vanuit de klant lijkt in veel gevallen te worden gestuurd op de zekerheid dat de bespuiting succesvol is. Daarbij wordt minder middel vaak negatief gewaardeerd door

de akkerbouwer of veehouder, omdat in hun beeld het risico bestaat dat een extra bespuiting nodig is. Dat zou uiteindelijk resulteren in hogere kosten. Dit is het omgekeerde beeld van wat CLM en de deelnemende loonbedrijven graag willen zien, namelijk een effectieve bespuiting met minder milieubelasting.

Alternatieve verdienmodellen

Met de uitgevoerde pilot wilden loonbedrijven testen of alternatieve verdienmodellen ook werken. In deze verdienmodellen is aandacht voor minder milieubelastende middelen, lagere doseringen of het meer toepassen van Integrated Pest Management (IPM). Het idee achter deze nieuwe aanpak is dat minder middelengebruik leidt tot lagere middelkosten. Dit uitgespaarde budget biedt eventueel ruimte voor extra arbeid van de loonbedrijven, zonder dat de totaalprijs hoger wordt. Het totaalplaatje is dat door deze aanpak ook de milieubelasting omlaag gaat. De loonwerker bepaalt zelf wanneer hij een bespuiting uitvoert. Zo ontstaat bovendien meer ruimte in de werkplanning.

De pilot

In de pilot werden een standaardbehandeling en een alternatieve behandeling toegepast op verschillende percelen. In

Het aantal bespuitingen om onkruid te bestrijden, is te verminderen door het inzetten van de Ecoridger.

Ervaringen Erik van Wesemael

LOONBEDRIJF E. VAN WESEMAEL VOF, NIEUW-NAMEN

“Ik wilde graag leren van collega’s, dat was de reden om me te melden als deelnemer. In 2017 zijn we in de aardappelteelt gestart met de inzet van een Ecoridger. Deze machine bestrijdt en pakt de onkruiden mechanisch aan op aardappelruggen. Ook afgelopen zomer, na het project dus, zijn we deze machine blijven inzetten. Vanwege de uitzonderlijke droogte zijn we toch op een gegeven moment gestopt, omdat we vreesden toch te veel schade te veroorzaken aan de wortels in de rug. Komend seizoen blijven we de machine inzetten, omdat we als bedrijf moeten inspelen op een middelenpakket dat onder druk staat. Het blijft een kunst om de klant mee te krijgen, omdat deze vooral zekerheid wil. Het zou helpen als middelenleveranciers niet-chemische methoden meer meenemen in hun advisering.”

de standaardbehandeling werd gewerkt volgens de huidige praktijk, terwijl de alternatieve behandeling focuste op minder bespuitingen, een lagere dosering of het toepassen van IPM. Zo werd bijvoorbeeld op een pilotperceel aardappelen voor het poten gespit. Dat leverde weliswaar een extra kostenpost van € 117,- per hectare op, maar in de bespuitingen werd gedurende het seizoen € 217,- per hectare bespaard, waarmee per saldo € 100,- minder in rekening werd gebracht. Op het pilotperceel daalde de milieubelasting voor het waterleven van 153 naar 102 milieubelastingspunten, voor het bodemleven daalde het aantal milieubelastingspunten van 325 naar 211. In totaal werden er zestien pilotvelden aangelegd met voornamelijk maïs, maar ook aardappelen, tarwe en bieten. Naast een drietal bijeenkomsten waarin tips en ideeën werden uitgewisseld, konden de deelnemers telefonisch ondersteuning in het proces krijgen van CLM. De deelnemende loonbedrijven hebben geheel vrijwillig en zonder vergoeding geëxperimenteerd. Een aantal loonbedrijven heeft ook op eigen percelen geëxperimenteerd, om discussie met klanten te voorkomen. De klanten waar wel alternatieven zijn geprobeerd, zijn vooraf op de hoogte gebracht door de loonbedrijven. Vooraf aan de pilot zijn de mogelijkheden voor een andere aanpak doorgeproken. Hieruit kwam naar voren dat een aantal maatregelen niet haalbaar leek. Zo is het voor een loonbedrijf in veel gevallen niet haalbaar om volledig zelfstandig een perceel van een klant te onderhouden zonder signalen van de klant te krijgen over bijvoorbeeld de onkruiddruk. Dat is een beperking voor bijvoorbeeld spuiten op het optimale moment. Wel zouden loonbedrijven meer kunnen doen in bijvoorbeeld mechanische onkruidbestrijding, scouting of bodembewerking.

Resultaten en ervaringen

De pilot liet zien dat verschillende maatregelen inderdaad tot een lagere emissie kunnen leiden. In de maïs kon bijvoorbeeld 's nachts worden gespoten, wanneer de luchtvochtigheid optimaal is voor middelwerking, met een lagere middeldosering. Verschillen in de aardappel-, tarwe- en bietenteelt waren lastig te bepalen door het kleine aantal percelen in de pilot. Toch bleken de eerste resultaten ook in deze teelten positief. Zo is bijvoorbeeld meer mogelijk dan waarmee nu is geëxperimenteerd. In de aardappelteelt, bijvoorbeeld, worden vaak beslisingsondersteunende systemen gebruikt voor de bestrijding van Phytophthora, maar niet tegen Alternaria. Hier liggen nog kansen. Vanuit zowel loonbedrijf als klant kwam naar voren dat de nieuwe aanpak in de meeste gevallen positief uitpakte, zowel voor de portemonnee als voor het beeld naar buiten. Daarnaast werd aangegeven dat het op zich niet eens per se goedkoper hoeft. Een klant noemde zelfs een paar tientjes

duurder geen probleem. “Als het maar goed gebeurt, is duurzaamheid ook veel waard”, was zijn opvatting. Het algemene beeld is dat een lagere milieubelasting zeker mogelijk is. In de pilot zijn ook beperkingen naar boven gekomen. Zo zijn de weersomstandigheden bepalend. De pilotperiode kende een droog voorjaar. Dat zorgde ervoor dat er op enkele percelen niet kon worden geschoffeld (te droog), maar ook dat het effect van schoffelen op enkele andere percelen juist heel goed was. Ook zijn knelpunten aan het licht gekomen tussen wat beter is voor het milieu en wat is toegestaan. Soms is het bijvoorbeeld op basis van het wettelijk gebruiksvoorschrift niet toegestaan om meerdere keren te spuiten met een lagere dosering, terwijl dit minder milieubelastend is dan eenmaal spuiten met de etiketdosering. Daarnaast zou het loonbedrijf meer met de klant in gesprek kunnen gaan. Daarbij is één van de boodschappen dat minder middel ook net zo goed kan zijn. Dat brengt namelijk minder schade toe aan het gewas zelf.

Doorkijk naar de toekomst

Klanten kwamen na het experiment met de volgende boodschap: graag in toekomst verder met deze aanpak. Er is aan beide kanten een wens om op deze ingeslagen weg verder te gaan. Toch moet de knop bij veel klanten waarschijnlijk eerst nog om. Dit blijkt bij akkerbouwers lastiger dan bij melkveehouders, die de regie sneller overdragen aan het loonbedrijf. Bij loonbedrijven is de wens naar voren gekomen om meer inzicht te krijgen in alternatieve stoffen met een lagere milieubelasting. Stoffen met een lagere milieubelasting zijn namelijk een gemakkelijke aanpassing in de goede richting, maar de kennis ontbreekt vaak. De volgende stap zou daarom moeten zijn om zowel het loonbedrijf als de klant meer te informeren over alternatieve behandelingen.

TEKST: ERIK VAN WELL, CLM

FOTO: CUMELA Communicatie

Datum	Type handeling	arbeidskosten/ha	middelkosten/kg	dosering kg/ha	middelkosten/ha	Drift reductie %	Middelnaam	MBP waterleven/kg	MBP bodemleven/kg	MBP waterleven	MBP bodemleven	waterleven correctie dop	kosten totaal
31-mei	standaardbespuiting	32	50,82	0,85	43,20	90	Calaris	66	45	56,1	38,3	11,2	75,20
31-mei	standaardbespuiting		26,02	1,0	26,02	90	Frontier optima	110	7	110,0	7,0	22,0	26,02
31-mei	standaardbespuiting		64,25	0,75	48,19	90	Milagro	94	6	70,5	4,5	14,1	48,19
31-mei	standaardbespuiting		37,58	0,3	11,27	90	Kart	35	110	10,5	33,0	2,1	11,27
										247,1	82,8	49,4	160,68
31-mei	alternatieve bespuiting	32	50,82	0,5	25,41	90	Calaris	66	45	33,0	22,5	6,6	57,41
31-mei	alternatieve bespuiting		26,02	0,75	19,52	90	Frontier optima	110	7	82,5	5,3	16,5	19,52
31-mei	alternatieve bespuiting		64,25	0,5	32,13	90	Milagro	94	6	47,0	3,0	9,4	32,13
31-mei	alternatieve bespuiting		37,58	0,2	7,52	90	Kart	35	110	7,0	22,0	1,4	7,52
										169,5	52,8	33,9	116,57

Voorbeeld-bespuiting pilot (vier hectare standaard en vier hectare alternatief)